Deo optimo maximo uni & trino, Virgini Deiparæ, & ſancto Lucæ orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA

1532

Quodlibetariis diſputationibus, manè diſcutienda in Scholis Medicorum, die Jovis decimâ-ſextâ Januarii.

M. JOANNE-BAPTISTA CHOMEL, Doctore Medico, Præſide.

An Dyſenteriæ Vomitus ?

UT ſanitati ſic & morbo ſubjicitur corpus vivens, partes ejus tum ſolidæ tum fluidæ (humores ſcilicet & ſpiritus) his paritèr obnoxiæ. Sanitas in eſſentiali firmaque conſtitutione poſita, accidentibus penè infinitis dejicitur; hinc morborum in genere, ut & cauſarum differentia multiplex. Velut umbra corpus, cauſam effectus, ita morbum ſymptoma ſequitur; interdùm tamèn cauſæ, aliàs morbi naturam induit. Symptomatum tria in communi genera; Actio læſa, Vitium in excretis ac retentis, qualitates corporis mutatæ. Actionem læſam arguunt quæ depravatam verbi gratia Chyloſim ſequuntur incommoda, ut ἀπεψία, ἀπεπſία, δυσπεψία &c. Vitium in excretis præ ſe ferunt omnes alvi fluxus, præſertimque Dyſentericus. Qualitates denique corporis mutatas exhibent quæcumque naturales ſenſuum operationes, ſpirituumque animalium legitimum ad partes influxum interpellare apta ſunt. Varia hæc ſymptomata non ſedabis, corpuſque priſtinæ integritati non reſtitues, niſi priùs fomites morbi cauſas amoveas.

QUÆLIBET corporis viventis pars ſuos patitur affectus. Quæ innumeris penè gyris circumducta infimam hujus regionem occupant, ipſa quoque luis morbificæ dant pænas inteſtina, laxis meſenterii flexibus quaſi interſuta inſigni cavitate pollent, ut liberior excrementorum εὐπορίας commeatus fiat. Triplici ut & ſtomachus involucro obducuntur : Prima ſeu interior tunica villoſa nervoſaque glandulis donatur, è quibus ſtillat liquor mucoſus inteſtinalis; Cæteris amplior rugas annulares, ſive cellulas inteſtinorum efformat, Arteriæ meſentericæ venæque meſaraicæ & lacteæ per ejus ſuperficiem variè diſſeminantur. Secunda craſſior & carnoſa duplici fibrarum Circularium & longitudinalium ſe invicem decuſſatim ſecantium ſerie pollet; his mediantibus motus periſtalticus perficitur, quò ut purior & magis defæcatus liquor per lactea vaſa ſecernitur ſanguinem amico rore inſtauraturus, ſic eòdem craſſior & tartarea alimentorum pars foras ejicitur, juvante non nihil muſculorum abdominis contractione. Tertia tandem inteſtinorum tunica ſeu exterior nervoſa tota eſt, à peritonæo oritur, aliaſque obveſtit. Inteſtinorum multæ ac vehementes ſunt paſſiones, Colica, Iliaca, alvi fluxus, &c. Has inter formidabilis Dyſenteria, doloris acerbitate præ cæteris horrenda, nec ullis cedens periculi magnitudine. Illius quatuor ſpecies[a] ſanguinea, hepatica, melancholica, ac inteſtinalis proprie dicta: Cujuſlibet, curationem quiſquis aggreditur, is priùs cauſas ſcrutetur accuratè, haſque debellet ocyùs & potenter.

[a] Gal. 3. de ſympt. Cauſ. cap. 1°.

NIMIA ſanguinis quantitate aut Efferveſcentia vaſorum inteſtinalium oſcula reſerante, ſanguinea exurgit Dyſenteria, plethoricis, mutilis, otioſis, & interruptam evacuationem per Nares, menſtrua, hæmorrhoideſvè patientibus valdè familiaris; in hac ſanguis ſincerus ejicitur, non purulentus, non ater, hæc in ſynochis febribus aliquando critica. Summam cruoris cruditatem ab hepatis vitio inductam arguit hepatica, bilioſa tum ſanguinis portio in jecoris glandulis non ritè tranſcolatur, redundat copioſior in inteſtina, Chyloſim pervertit, ſanguiſque haud bellè defæcatus; magnâque ſeri Bilioſi copiâ factus dilutior ad inſtar loturæ carnium recens mactatarum per laxatos ductus meſaraicos abſque dolore effluit: hic fluxus hepaticus propriè nuncupatur. A ſanguine craſſo, nigro, velûti grumoſo, picis liquidæ naturam referente originem ducit melancholica, huic interdùm ſuccus quidam acer aut acidus permiſcetur, cujus ſpiculis vaſorum orificia reſerantur, eroduntur vè. Inteſtinalis denique (veræ de quâ hic agimus Dyſenteriæ) fideles aſſeclæ cruciatus ſunt acerrimi, ventris tormina dejectiones cruentæ, frequentes, purulentæque interdùm, graveolentes, ulceris inteſtinis plerumque inuſti totidem indicia, febre ſtipata ut plurimùm: Immania hæc ſymptomata anodynis præſidiis vix obtemperantia vomitu citius tutiuſque ſedantur.

DYSENTERIAM externæ ſæpè generant cauſæ, ut prava alimenta potulentavè, acriora pharmaca, iniqua pariter aëris inclementia, vigiliæ immodicæ, vehementioreſque & corporis & animi motus. Hæc omnia pravam in ſanguine διάθεσιν inducunt; ſeparandis humoribus heterogeneis, non ſufficiunt emunctoria, ſuccique nutritii reficiendis partibus inepti in inteſtina velût in ſentinam defluunt, fædamque in iis excrementorum colluviem promovent. Ab internis plerumque bile nimirùm ſuccoque pancreatico vitiatis dyſentericus producitur fluxus, quatenus fermentatione præter naturali acriores, acidioreſvè redduntur, ſtygiam acquirunt indolem, inteſtinorum fibrillas pungunt, inflammant, ulcerant, gangrænamque & ſphacelum dira malignitatis ſuæ procreant argumenta. Nec immunes à Contagio manent meſenterii glandulæ, ſeroſus acris & ſalſus, quo tunc ſcatent, liquor huic ce profluvio materiam non mediocrem ſubminiſtrat. Nimiæ Ciborum ingurgitationis infelix ſæpiùs ſoboles Dyſenteria; helluonum ſtomachus alimentorum onere prægravatus iis coquendis impar Chylum crudiorem in inteſtina ſinit effluere; bilis ſuccuſvè pancreaticus (quantumvis perficiendæ Chyloſi ſint idonea) ventriculi errorem non valent emendare, Chyli particulas craſſiores nec ſatis diſſolutas tenuia reſpuunt lactearum oſcula, non admiſſæ in cellulis inteſtinorum ſtagnant, aceſcunt, arteriolarum erodunt ora, unàque ſanguini permixtæ per anum amandantur. Tot malis non pauca ſubveniunt Præſidia, feliciter celebratur venæ ſectio, moderata, habitâ nempè ratione ætatis, virium, febris, inflammationis, & plethoræ. Cruciatus compeſcunt ut cunque hypnotica. Inteſtinorum ſordes eluunt enemata. Verùm inter alia palmam meretur ἔμετος, fruſtra V. S. curationem tentabis, ſanguis aliquâ ſui parte oleoſâ & balſamicâ ſpoliatus Effrænatæ bilis impetum non ſedabit. Efferus humor narcoticis per leve duntaxat temporis ſpatium concatenatus, ſolutus poſteâ furias aget huc & illùc vehementius. Enemata craſſiorum tantùm inteſtinorum balnea, gracilium inquinamenta ſpurcitiaſque non expurgant. Solus ἔμετος utramque implet paginam, à ventriculo ad anum quidquid eſt heterogenei everrit, primò quidem in ventriculi rugis inſidioſus latitans hoſpes, quâ brevior patet aditus, per os ejicitur; Noxii deindè & excrementitii humores inteſtinalem tubulum inficientes per alvum exturbantur.

DYSENTERICI fluxus cauſas à vitio ventriculi primarumque viarum intemperie ſæpè ſæpius oriri nemo non fatebitur; Nullum autem præſentius Remedium, nullum aptius harum partium morbis præſidium quam vomitus: In hoc multiplices ventriculi fibrarum ordines irritati convelluntur, contractis præſertim circularibus & tranſverſis illius fundus & latera ſurſùm trahuntur, cavitaſque coarctatur adeò ut contenta per hoc aut illud orificium expellantur; verum cum anguſtior ſit pylorus Æſophago, majorique fibrarum carnearum copia polleat, arctiùs conſtringitur, concluſaque per aditum patentiorem, Æſophagum nempè, ſurſùm rejiciuntur : in hoc concluſorio ventriculi motu ſivè ſyſtole, Glandulæ in interioris tunicæ nerveæ interſtitiis collocatæ premuntur quaquâ verſum, liquoremque copioſum effundunt, quò diluuntur ſucci heterogenei, faciliuſque foràs eliminantur; ſurſùm quidem in ſyſtole per Æſophagum, deorſùm vero in Dyaſtole per pylorum in inteſtina. Convulſivo etiam fibrarum ventriculi motu vicinæ exagitantur ſuccutiunturque partes ob conſenſum nervorum ex eodem pari vago & intercoſtali prodeuntium; Ductus pancreatici & Cholidoci uberiorem profundunt humorem cujus portio contractione jejuni inteſtini per pylorum, dùm explicatur, in ventriculum evehitur: futuroque vomitui materiam ſuppeditat; Altera ſucci pancreatici, biliſque effuſæ pars inteſtinorum fibrillas vellicat, liquoremque quo turgent eorum glandulæ exprimit, cujus adventu diſſolvuntur ulteriùs humores excrementitii, citiùſque & faciliùs per alvum exturbantur. Mechanicis his qui in vomitu contingunt motibus non ſolùm ſtomachi alvinarumque partium abſtergentur ſordes, ſuccorumque degenerum adaugetur exitus, verùm etiam copioſior ſpirituum animalium promovetur influxus, quorum acceſſu recreantur hæ partes, harumque fibræ nerveæ vitioſorum humorum ſaburrâ quâ immergebantur laxiores factæ, horum onere ſublevantur, priſtino reſtituuntur ſtatui, & naturalem aſſequuntur tonum: hinc vis mira Ipecacuanhæ & ſtibii, quæ eo tutiùs Dyſenteriam ſiſtunt, quo vomitum uberiorem cient. Nauſeâ tandem, ſingultu, anorexiâ, aliiſque ejuſmodi ſymptomatis Dyſentericos præſertim infeſtantibus, quid tùm magis naturam ſequitur ducem quam vomitus.

Ergo Dyſenteriæ Vomitus.

F.M.P. BIBLIOTHEQUE

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Urbanus Lealtè.
M. Michaël Pichonnat.
M. Franciſcus Picoté de Beleſtre.
M. Nicolaus Bailly.
M. Joannes Daval.
M. Claudius Quiquebeuf.
M. Bertinus Dieuxivoye.
M. Guillelmus Petit, Sereniſſimi Delphini, Med. prim.
M. Franciſcus Pajot, Antiquior Scholæ Magiſter.

Aſſerebat Pariſiis JACOBUS SIMON GILLES DE LA RIVIERE, Cenomanus, Baccalaureus Medicus. A. R. S. H. 1698.